

Keuhko- tai kurkunpääntuberkuloosiepäily ja potilaan sijoittaminen sairaalassa

---

Tartuttava tuberkuloosipotilas = hengitysteiden tuberkuloosia (keuhkojen tai kurkunpään tuberkuloosi) sairastava henkilö, jonka yskösten tuberkuloosivärjäys on positiivinen. Tartuttavaksi voidaan katsoa myös värjäysnegatiivinen potilas, jolla on thx-kuvassa ontelo eli kaverni.

Tuberkuloosipotilaan lähikontakti = tartuttavan potilaan kanssa samassa taloudessa asuva tai pitkään tai toistuvasti tartuttavan potilaan kanssa samassa tilassa oleskellut henkilö (yhteensä > 40 tuntia, autossa tai muussa ahtaassa tilassa lyhyempikin aika voi riittää tartuntaan). Osallistuminen ilman hengityksensuojainta värjäyspositiiviselle tuberkuloosipotilaalle tehtyyn aerosolia tuottaneeseen toimenpiteeseen (esimerkiksi intubaatio, bronkoskopia, hengitysteiden imeminen, tuberkuloosieritteen suihkuttelu). Tuberkuloosipotilaan lähikontaktia EI tarvitse eristää, jos hänellä ei ole tuberkuloosiin viittaavia oireita.

Latentin tuberkuloosin hoitoa saavaa potilasta ei eristetä, ellei ole ilmaantunut tuberkuloosiin viittaavia oireita.

Keuhkotuberkuloosiin viittaavat oireet ja löydökset

- Pitkittynyt yskä (yli kolme viikkoa) tai kroonisen yskän paheneminen, yskökset, veriyskä, limaisuus, hengenahdistus
- Kuumeilu, laihtuminen, poikkeava yöhikoilu, väsymys, iäkkäillä yleiskunnon lasku
- Huonosti paraneva pneumonia
- Keuhkojen röntgenkuvassa on tuberkuloosiepäilyn herättäviä muutoksia, esimerkiksi:
  - läiskäiset, epätarkkarajaiset tai juosteiset varjostumat, tyypillisesti ylälohkojen kärkeissä tai alalohkojen yläosissa
  - keuhkokaverni
  - miliaarinen keuhkomuutos (keuhkoparenkyymissä keskenään samankokoiset ja tasaisesti jakautuneet 1-3mm läpimittaiset nodulukset)

Tuberkuloosin riskitekijöitä

- Tartuntavaaralliselle tuberkuloosille altistuneet
  - samassa taloudessa asuvat, muut tiiviissä yhteydessä olleet (esimerkiksi muut sukulaiset, työ- ja harrastustoverit)
- Iäkkäät henkilöt
  - ennen vuotta 1950 Suomessa syntyneet
- Alle 5-vuotias rokottamaton (BCG) lapsi, joka on altistunut tuberkuloosille
- Maahanmuuttajat maista, joissa tuberkuloosin ilmaantuvuus on korkea (lähes koko Aasia, Afrikka, Etelä- ja Keski-Amerikka, suuri osa Itä-Euroopan maista. [Maahanmuuttaneet ja maakohtainen suositus tartuntatautien seulontaan - THL](#))

- pakolaiset, turvapaikanhakijat (riippumatta lähtömaasta)
- sukulaissuhteen perusteella maahan muuttavat suuren esiintyvyyden maasta
- adoptiolapset suuren esiintyvyyden maasta
- pysyvään tai tilapäiseen työhön tulevat suuren esiintyvyyden maasta
- opiskelijat suuren esiintyvyyden maasta
- sukulaisten luona vierailevat suuren esiintyvyyden maasta
- Suomalaiset, jotka ovat oleskelleet pitkäaikaisesti (yli kolme kuukautta) tai toistuvasti maissa, joissa tuberkuloosin ilmaantuvuus on korkea (lähes koko Aasia, Afrikka, Etelä- ja Keski-Amerikka, suuri osa Itä-Euroopan maista [Maahanmuuttaneet ja maakohtainen suositus tartuntatautien seulontaan - THL](#))
  - opiskelijat, vaihto-opiskelijat
  - projekti- ja vapaaehtoistyöntekijät perheineen
  - muut riskialueella pidempään oleskelleet
- Aiemmin todetun tuberkuloosin hoito on jäänyt kesken, hoidon toteutuksessa on ollut ongelmia tai hoidosta ei ole tarkkaa tietoa
- Tuberkuloosille altistunut henkilö, jolla on sairastumisen riskiä lisääviä tekijöitä
  - Sairaudet: HIV-infektio, elinsiirto, hematologinen tai kiinteän elimen syöpä, dialyysihoitoinen krooninen munuaisten vajaatoiminta, kivipölykeuhko, nivelreuma, diabetes
  - Immuunivastetta alentavat lääkitykset: hyljinnän ja käänteishyljinnän estolääkkeet, TNF-salpaajat, muut biologiset lääkkeet ja JAK-estäjät, solunsalpaajat, korkea-annoksinen kortikosteroidihoito (esimerkiksi prednisoloni yli 15 - 20 mg/päivä)
  - Tuberkuloosiarvet keuhkokuvassa
  - Raskaus
  - Alipainoinen henkilö (BMI <19)
- Päihderiippuvuus, syrjäytyneisyys, asunnottomuus, vankilatausta

Jos epäilet potilaan sairastavan tartuntavaarallista keuhkotuberkuloosia, toimi seuraavasti

- Sijoita potilas ilmaeristyshuoneeseen tai omaan huoneeseen odottamaan jatkotoimenpiteitä
- Suojaa itsesi ja muu henkilökunta venttiilillisellä FFP3 -hengityksensuojaimella, kun oleskelet samassa tilassa potilaan kanssa
  - Lisätietoja [hengityssuojainten käytöstä terveydenhuollossa](#)
- Opeta potilaalle yskimishygienia (Potilas yskii kertakäyttöiseen nenäliinaan tai hihaan, ei käteen. Nenäliina on hävitettävä käytön jälkeen ja käytettävä käsihuuhdetta)
- Anna potilaalle kirurginen suu-nenäsuojus tai venttiilitön FFP2 –hengityksensuojain (jos potilas kykenee näitä käyttämään) silloin, kun oleskelet potilashuoneessa sekä potilaskuljetuksen, tutkimusten ja hoitotoimenpiteiden ajaksi.
- Informoi kuvantamisyksikköä tartuntavaarallisen tuberkuloosin epäilystä, minimoit odotusaika yhteisissä odotustiloissa kuvantamiseen
- Konsultoi jatkotoimenpiteistä keuhko- ja/tai tartuntataudeista vastaavaa infektio lääkäriä 044-707 7932. Lapsipotilaiden osalta pediatria.